

1276 R. (1860/61) SENESİ BURDUR SANCAĞINA AİT MASÂRİFAT DEFTERİ MUHASEBE KAYITLARININ ÇÖZÜMLENMESİ*

Ali Apalı¹

İsmail Bekçi²

Tuğba Çulcu³

ÖZ

Osmanlı Devleti'nde gelirler ve giderler yerelden merkeze doğru belirli bir sistem dahilinde kayıtlanmaktaydı. Gelirler varidat, giderler ise masârifat kalemleri aracılığıyla aynı isimle zikredilen defterlerde takip edilmekteydi. Bu bağlamda çalışmanın konusu, Osmanlı Devleti'nde masarifat defterlerinin muhasebe kayıtlarının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Ancak, konu ve devletin uzun yıllar yaşamasından dolayı masarifat defterlerinin tamamını incelemek çalışmanın kapsamını aşacağı için Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nden elde edilen bir defterin transkripsiyonunun yapılması ve elde edilen sonuçların muhasebe bilim dünyası çerçevesinde incelenerek muhasebe tarihi literatürüne kazandırılması amaçlanmaktadır.

Çalışmada, Osmanlı Devleti Burdur Sancağı 1276 R. (1860/61 M.) senesine ait K.K.d. kodlu ve 06193 nolu belgenin transkripsiyonu yapılmıştır. Çalışma tamamlandığında yapılan masrafların ve ödenen maaşların açıklayıcı bir şekilde kaydedildiği ve mizanda yazılan 1.800.002 gurüş 38 paranın tahsil edilip gider olarak kaydedildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kayıtlar yapılırken merdiven kayıt yöntemine ait bulguların olduğu, bununla birlikte tam açıklama, önemlilik, dönemsellik ve para ile ölçme kavramlarının uygulandığı ortaya konulmuştur.

---

* Bu çalışmanın kaynağı olan K.K.d kodlu ve 06193 nolu belgenin gelirlerine ait muhasebe kayıtları “Osmanlı Devleti'nde Varidat Muhasebeciliği ve 1860/61 Senesi (1276 R.) Burdur Sancağının Gelirlerinin Tahlili” başlığı ile “Usbilim 4th International Conference on Education, Economy, Management and Social Sciences” adlı bilimsel etkinlikte sözlü olarak sunulmuş olup, belgenin giderlerine ait muhasebe kayıtları ise çalışma kapsamı doğrultusunda bu çalışmada bahsedilmiştir.

¹ Doç.Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Y.O., aapali@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3521-0150

² Prof.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, ismailbekci@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9862-737X

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, tugba-culcu@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1388-5533

Atf (Citation): Apalı, A., Bekçi, B., Çulcu, T. (2022). 1276 R. (1860/61) Senesi Burdur Sancağına Ait Masârifat Defteri Muhasebe Kayıtlarının Çözülmesi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*(23), 37-62.

Research Article / Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi / Received: 22.03.2022

Revizyon Tarihi / Revised: 29.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 06.07.2022

Anahtar Kelimeler: Burdur Sancağı, Masarifât, Masarifat Muhasebeciliği.

JEL Sınıflandırması: M49.

ANALYSIS OF THE EXPENSE BOOK ACCOUNTING RECORDS OF BURDUR SANJAK IN 1276 R. (1860/61M)

ABSTRACT

In the Ottoman Empire, revenues and expenses were recorded from the local to the center within a specific system. Incomes were tracked through revenues and expenses through the expense items in the books with the same name. In this context, the subject of the study was determined as the examination of the accounting records of the expense books in the Ottoman Empire. However, the aim is to transcribe a book obtained from the Ottoman Archives and to bring the results to the accounting history literature by examining the results within the framework of the accounting science world, since it would exceed the scope of the study due to the fact that the subject and the state lived for many years.

In the study, the transcription of the document with the code K.K.d. and number 06193 belonging to the year 1276 R. (1860/61 A.D.) of the Burdur Sanjak of the Ottoman State was made. After the completion of the study, it was concluded that the expenses incurred and the salaries paid were recorded in an explanatory way and that 1.800.002 gurûş 38 money written in the trial balance were collected and recorded as expenses. In addition, it was revealed that there were findings related to the ladder recording method while recording, at the same time, the concepts of full disclosure, materiality, periodicity, and monetary measurement were applied.

Keywords: Burdur Sanjak, Expense, Expense Accounting.

Jel Classification: M49.

1. GİRİŞ

Devletlerin varlıklarını sürdürebilmelerinin temelinde mali yapılarının güçlü olması yer almaktadır. Osmanlı Devleti'nin de uzun süre ayakta kalmasının temelinde yatan sebeplerin başında da güçlü bir mali yapısının olması gelmektedir. Mali yapının gücü ise disiplinli bir gelir ve gider dengesine bağlıdır. Osmanlı Devletinin gelir ve gider dengesini sağlaması ise, yüzyıllar boyunca güçlü bir muhasebe sistemine dolayısıyla kayıtlama sistemine bağlıdır.

Altıyüz yıl boyunca varlığını devam ettiren Osmanlı Devleti'nde birçok giderin kâtipler tarafından masârifat defterlerine kaydedilerek muhasebesi tutulmuştur. Masârifat muhasebesinin görevleri arasında genel olarak, yapılan giderlerin kaydedilmesi, hazine hesaplarının ay ve sene bazında toplamalarının alınması ve tetkik edilmesi, devlete ait olan harcamaların onaylanarak ödemesinin gerçekleşmesi ve bütçe düzenlerinin oluşturulmasını sağlamak yer almaktadır.

Bu bağlamda, Osmanlı Devleti Burdur Sancağı masârifatları ve masârifat muhasebesi çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Konu dâhilinde Burdur Sancağına ait Başbakanlık Osmanlı arşivinden elde edilen belgenin tetkik edilmesi ve muhasebe tarihi literatürüne kazandırılması çalışmanın asıl amacı olmuştur.

2. OSMANLI DEVLETİ'NDE MASARİFAT MUHASEBECİLİĞİ

Osmanlı Devleti'nde giderler, "Masarifat" kelimesi ile ifade edilmekteydi. Sözlükte "Masarifat" kelimesi "masraflar ve giderler" olarak tanımlanmıştır (www.sozluk.gov.tr). Osmanlı Devleti'nde birçok masraf çeşidi bulunmaktadır. Bu masraflar deftere kâtipler aracılığıyla yani muhasebeciler tarafından kaydedilmekte ve bu defterlerden masarifat defterleri olarak behsedilmekteydi. Osmanlı Devleti'nde gelir ve gider tutarlarının ne kadar olduğuna bakılmadan, kaydedilen muhasebe belgeleri/defterleri merkez (Başmuhasebe) muhasebeye aktararak saklanmaktaydı (Apalı, 2018: 2).

Osmanlı Devleti döneminde "icmal-i varidat ve masarifat-ı hızane-i amire" ya da "muhasebe-i varidat ve masarifat-ı hızane-i amire" ismiyle hesap defterleri tutulmuştur (Karta, 2018: 404). Bununla birlikte Osmanlı maliye örgütünde bütçeler, hesap özeti niteliği taşıdığı için icmâl-i muhasebe olarak ayrı bir başlık altında tanıtılmaktadır (Sahillioğlu, 1985: 416).

Masârifât Defterleri, Osmanlı maliyesinde devletin eliyle yaptığı giderlerin kaydedildiği defterlerdi. Bunlar, çoğunlukla yönetim ve askeri ekiplerdeki hizmetli memur, zâbit ve neferâtın maaşlarını, inşa ve tamirat masraflarını, tophane, dökümhane, eczane gibi yerlere harcanan masrafları, lüzumlu olan şeylerin satın alınmasını, tüm saray mutfağının masrafları ve burada görevli çalışanların maaşları ile tımar sahiplerine ödenen tutarları içermekteydi (Ünal, 2017: 145). Bunun yanı sıra giderler ücret, yol, köprü, bina vs. yapımlarında ortaya çıkan harcamalardan ve satın almalarından oluşmaktaydı. Bu harcamaların karşılanması için iki yöntemden yararlanıldığı bilinmektedir. Bunlar;

- Hazineden yapılan ödemeler ile giderlerin karşılanması; Genel olarak faydalanılan yöntemdir. Osmanlı Devleti her dönemde bu sistemi kullanmış ve devlet muhasebesinin vazifesi bu masrafların kaydedilmesini sağlamaktır. Askeri birliklerle, kalede vazifesini gerçekleştiren askerlerin ve memurların ücretleri, yol, köprü yapımı onarımı çoğunlukla nakit ödeme ile yapılmaktadır. Zamanla nakit ödemelerin artması, gelir-gider muvazenesi oluşturma problemleri şeklinde hazinenin yönetilmesi konuları ağırlık taşıyor hale gelmiştir (Güvemli vd. 2014: 208).
- Kamu gelirleri ile giderlerin yerinde karşılanması; Tımar sistemi kısaca Osmanlı Devleti'nin toprak ve üretim yönetimidir (Parlak ve Parlak, 2012: 23). Tarımsal arazinin varidatının vazifesi karşılığında ya da belli bir bedel ile üst seviyede ki bir yetkili kişiye verilmesidir. Kuruluş döneminde tarım alanının askeri komutanın, savaş esnasında askeriyle savaşa katılması şartı ile tahsis edilmektedir (Güvemli vd. 2014: 208).

Genel giderlerin kaydedilmesi, yapılan giderlerin onaylanması ve ödenmesi, hazine hesaplarının aylık ve senelik toplamlarının yapılması ve incelenmesi, bütçenin düzenlenmesi masarifat muhasebesinin görevleridir. Masarifat muhasebesi dönemin ilk yıllarında Tanzimat ve Müstesna Odaları, sonrasında da Anadolu ve Rumeli Odaları şeklinde ikiye ayrılmıştır (Terzi Tozduman, 2015: 78).

Osmanlıda devlet kuruluşlarına ait gelirlerin toplanması ve giderlerin gerçekleştirilmesi vazifesinin kanun ve kurallara uygun olarak yapıldığına ilişkin onay sistemi ihtiyacı sonucunda Divan-ı Muhasebat kurulmuştur (Parlak ve Parlak, 2012: 35). Divan-ı Muhasebat kurulması ile

birlikte yapılan harcamaların meclis aracılığı ile kontrolü sağlanarak, gelir ve giderlerin denetimi için hükümet üstü bir kurum vazife almıştır (Şahin, 2013: 863). Devletin mali giderlerini karşılamak ve yeterli gelir seviyesine ulaşarak, sorunların giderilmesi Divan-ı Muhasebatın kurulmasının temel amacı olmuştur (Parlak ve Parlak, 2012: 36). Ayrıca Divan-ı Muhasebatın kurulması yeni ve lüzumlu olmuş, devlet idaresinde aktif rol alması gerekli kılınmıştır (Kış, 2011: 285).

3. LİTERATÜR

Osmanlı Devleti'nde masarifât ve masarifât muhasebesi çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Osmanlı Devleti döneminde, yapılan giderlerle ilgili olarak literatürde yer alan çalışmalardan konu ile en yakın ilişki içerisinde olan bazı örnekleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

Uzun (2001), çalışmasında Osmanlıda bulunan askeri birliklerin ne kadar olduğu, vazife yerleri, yapılan harcamalar, harcamaların hangi kalemlere ait olduğu ve ne miktara ulaşıldığı, nasıl karşılandığı gibi sorunların cevapları bulunmaya çalışılmasını amaç edinmiştir. Çalışma sonucunda askeri harcamaların bütçe giderleri dâhilinde önemli bir toplam oluşturduğunu tespit etmiştir.

Özlu (2013), çalışmasında 19 asrın ilk yarısında İstabl-ı Âmire'nin gelir ve gider harcamalarının geniş düzeyde incelenerek saray ahırına ait bütçe kalemlerini, arşiv belgelerine dayanarak açıklamayı amaçlamıştır. Çalışma sonucunda Hasahır'ın en mühim gider kalemlerini, çalışan görevlilerin maaşları, alınan çeşitli malzemelerin ve ahırlarda oluşan tamirâtların oluşturduğu toplam tutarlar olduğu tespit edilmiştir.

Şensoy (2014), çalışmasında vakıf muhasebe defterlerinden yola çıkarak vakıfların amaçladıkları hizmetlerin ne kadar gerçekleştirildiği ve kontrol edildiği en önemlisi ise defterdeki gelir ve giderlerin, görevlilerin aldığı maaşlarla toplumdaki refah seviyesini keşfetmek için belgeleri tekrar okumayı amaçlamıştır. Çalışma sonucunda merdiven kayıt sisteminin kullanıldığını, muhasebe kayıtlarında tam ve kesin bilgilerin elde edildiğini, giderlerin işaret ettiği alanlarda vakıfların nitelikli işgücü, kiralama harcamalarının olduğunu tespit edilmiştir.

Apalı (2017), çalışmasında Aydın Sancağı kazanlarındaki emekli personeline ödenen maaşların muhasebe kayıtlarının ortaya konulmasını amaçlamıştır. Çalışmada arşiv belgesinin çözümlenmesi yapılarak, Aydın Sancağı kazalarındaki emekli maaşları yıl içerisinde farklı aylarda ödendiği ve defterde bazen sadece bir ders alanlar kaydedilirken bazen de yıl boyunca maaş alanların kaydedildiği sonucuna varılmıştır.

Yardımcı ve Ayvaz (2017), çalışmalarında Osmanlı Devleti'nde İrâd-ı Cedid Hazinesinin 1800 senesi Mayıs-Aralık döneminde gelir ve gider hesaplarının bulunduğu muhasebe kayıtlarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda gelir toplamının 7.512.956 guruş, gider toplamının 2.040.750 guruş bulunarak, İrâd-ı Cedid Hazinesinin kurulması ile devletin gelirlerinin arttığı ortaya çıkmıştır.

Karta (2018), çalışmasında Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren bütçe politikasının nasıl belirlendiği üzerinde durulmasını ve Başbakanlık Osmanlı arşiv

kaynaklarından bulunan 1887 tarihli belgenin bir yıllık maaş durumlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Osmanlı merkezi bütçesinin, Divan-ı Hümayun ve buna bağlı olan kalemlerin, şeyhülislam ve ilmiye teşkilatı, askeri örgüt defterdarlık ve maliye teşkilatlarından oluşmaktadır. 1910'dan sonra ülke dahilinde yapılan harcamaların ve gelirlerin devlet bütçe /hazine kayıtlarında yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Kaya ve Durmuş (2019), çalışmalarında 1184-1214/1770/1800 seneleri arasında Üsküdar Şer'iyye Sicilleri'nde muhasebe kaydı bulunan tüm mektep vakıflarının gelir ve giderlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucunda genellikle vakıfların gelirleri giderlerinden fazla çıkmıştır. Giderler vakıfta yapılan masraflar ve görevlilere ödenen ücretler olarak iki kalemde ayrıldığı tespit edilmiştir.

Işıktaş (2021), çalışmasında 1798-1803 yılları arasını içeren masraf defterleri ile Sultan III. Mustafa'nın kızı Şah Sultan'ın yaptığı harcamaların sosyo-iktisadi bağlamda tarihsel analizinin yapılmasını amaç edinmiştir. Şah Sultan'ın giderlerinden oluşan elli dört defterin bulunduğu ve harcamaların türü, masraf bilançosu ve seneler içerisindeki dağılımı irdelenmiştir.

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde Osmanlı Devleti'ne ait giderlerin daha çok vakıf giderlerini kapsadığı ayrıca, defterlerin gelir ve gider incelenmesi ve bütçe araştırmalarında da gider kavramına yer verildiği görülmektedir. Ancak, incelenen literatür kapsamında çalışmamızın konusunu oluşturan Burdur Sancağı masarifâtı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ayrıca Burdur Sancağına yönelik KK.d 6193 defter nolu belgenin transkripsiyonu özelinde masarifâtların incelendiği her hangi bir çalışmaya da ulaşılammamıştır. Bu çalışmanın literatüre Burdur Sancağı özelinde muhasebe tarihi yaklaşımı açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. BELGENİN ÇÖZÜMLENMESİ

Başbakanlık Osmanlı arşivlerinden elde edilen Kâmil Kepeci masarifat muhasebesi defterlerinden olan KK.d. 6193 defter nolu belgenin transkripsiyonu sonrasında elde edilen bilgiler devam eden kısımda yer almaktadır. Çalışmaya konu olan belge ciltli, ebrulu ve 56 x 22 ebatlarında, 1., 6. ve 8. sayfaları boş ve diğer sayfalarında ise sancak ile ilgili muhasebe kayıtlarından oluşmaktadır.

Belge, "*Burdur sancağında olan kâin atii'z zikr kazalarının sinin-i sabıka fazlalıklarıyla yetmiş altı senesi mevâil-i mürettebe ve varidat-ı saire olarak adı geçen senede sal-i hal muhasebesi defterlerinde natık olduğu üzere bir sene-i kâmile zarfında olan tahsilat ve tahsilatta adı geçen gönderiler, havalat (?) ve giderlerin nerelere harcandığı ve ita olduğunun cins ve içeriğini oluşturan ve açıklayan defterdir.*" açıklaması ile başlamakla birlikte devam eden kısımda şu şekilde muhasebe kayıtları⁴ yer almaktadır.

⁴ Belgede yer alan muhasebe kayıtları tarafımızca tablolastırılmıştır.

Tablo 1: Burdur Sancağı Memur Maaşlarının Muhasebe Kaydı (İl Merkezi)

Açıklama	Fi 1 Şehr (Gurûş)
Kaimmakam Ref'etlü İsmail Hayri Bey Maaşı	4900
Mâl baş katibi Zekai Efendi Maaşı	1470
Tahrirat katibi Mehmed Ali Efendi maaşı	1000
Mâl katibi Refikî Süleyman Efendi maaşı	300
Arâzi katibi Ahmed Efendi maaşı	300
Burdur Nüfus mukayyidi maaşı ⁵	25
Sandık Emmini Hacı Anaştaş maaşı	220
Odacı maaşı	80
Kemer kazâsı Nüfus mukayyidi Emin Efendi maaşı	12,5
Tefenni kazâsı nüfus mukayyidi İdris Efendi maaşı	25
İrle kazâsı nüfus mukayyidi Faslı Efendi maaşı	12,5
Göhlisar kazâsı mukayyidi Mustafa Efendi maaşı	50
Karaağaç kazâsı kâtibi Ahmed Efendi maaşı	100
Yekûn	8.495
	(...) eşhur ⁶
	101.940
Öşr-i maaş-ı kaimmakamlık olup nakden irsal-i hazine kılınan.	(490)
Yekûn	101.450

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 1’de memur maaşlarına ait tutarların muhasebe kayıtları yer almaktadır. Belgede; memurların maaşları toplam 8.495 gurûş kaydedilmiştir. Devamında aylık olan bu toplam 12 Ay ile çarpılarak 101.940 gurûş olarak yıllık tutar hesaplanmıştır. “Öşr-i maaş-ı kaimmakamlık olup nakden irsal-i hazine kılınan” açıklaması ile 490 kuruşluk kayıt sonrasında yeni toplam 101450 gurûş olarak kayıtlanmıştır.

Tablo 2: Karaağaç Kazâsı Kayıt Memuru Hasan Efendi’nin Maaşının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Fi 1 Şehr (Gurûş)
An ibtida-yı mayıs sene 75 ila Şubat sene 76	25 gurûş,
	Eşhur 22
	550 gurûş

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 2’de ise Karaağaç Kazâsının Kayıt Memuru Hasan Efendinin maaşı gurûş cinsinden kaydedildiği görülmektedir. Belgeye göre 75 senesi Mayıs ayı başlangıcından, 76 senesi Şubat ayına kadar 25 gurûşluk kayıt yapıldığı görülmektedir. Toplam yirmi iki aylık süre 25 gurûş ile çarpılarak toplamda 550 gurûş ödenen ücret olarak kaydedilmiştir. Belgenin devamında “bahsedilen Karaağaç Kazâsı Kayıt Memuru Ahmet Efendi’nin 75 senesi Mayıs

⁵ Bu kayıtlarla ilgili olarak belgede “Kazâyı mezbûr mukayyidi Abdullah Efendi’nin yetmiş altı senesi Haziran ibtidasından vuku-i istifasına mebni şehr-i mezkûr ibtidasından itibaren yerine ba-emr-i cenab-ı nezâret-penahi Ömer Efendi nasb ve tayin buyurulmuş ve maaş-ı mezkûr kamilen ita kılınmış olmağla şerh virilmiştir.” açıklaması yapılmıştır.

⁶ Kazâ-yı mezkûr mukayyidi olan Ahmed Efendi’nin yetmiş beş senesi mayısı ibtidasında vukû’-i istifasına mebni şehr-i mezkûr ibtidasından itibaren yerine mûmâileyh Hasan Efendi ba-emirname-i nezâret-penahi nasb ve tayin buyurulmuş olmağla şehr-i mezkûr ibtidasından yetmiş altı senesi Şubat’ı nihayetine kadar maaş-ı mezkûr ita kılınmış olmağla şerh verilmiştir.

başlangıcından istifası olana kadar yerine Hasan Efendi ba-eminame-i tayin edilmiş ve 76 senesi Şubat ayına kadar adı geçen kayıt memuruna gönderilmiş olmakla şerh verilmiştir” açıklaması bulunmaktadır.

Aşağıdaki Tablo 3’te Karaağaç Kazâsı müdürlerinin kıst ve tam maaşları ile günlük ödemelerin kayıtları yer almaktadır.

Tablo 3: Karaağaç Müdürlerinin Maaşı ve Hazine-i Celile-i Maliye’ye Gönderilen Tutarın Muhasebe Kaydı

Müdür-i Sabık refetlü Garat Bey maaşı	Mahallince vekil tayin kılınan İsmail Ağa’nın be-hesab-ı yevmi’l-kıst nısf maaşı	Ba-emirname-i Cenab-ı Nezâret-penahi nasb ve tayin buyurulan Emin Efendi’nin be-hesab-ı yevmi’l-kıst vekâleten nısf ve asaleten tam maaşları.
An ibtida-yı Mart sene 76 ila 21 Ağustos sene-i minh	An 22 Ağustos sene 76 ila 20 Eylül sene-i minh	Nısf Maaşı
Fi 1 şehr 1500 gurûş 5 eşhur, 21 eyyâm 8516 gurûş 4 para	Eyyâm 30 1483 gurûş 26 para (Fi şehr 1500 gurûş) 741 gurûş 38 para, nısfı olub hazine-i celileye irsal kılınan 741 gurus 38 para (kalan)	An 21 Eylül sene 76 ila 23 Teşrinisani sene-i minh
		Eyyâm 64, fi şehr 1500 3150 gurûş 1575 bu dahi 1575
		Tam Maaşı
		An 24 Teşrinisani sene 76 ila Şubat sene-i minh
		3 eşhur 7 eyyâm. Fi şehr 1500 4850 gurûş
		Yekûn
		8000 Bu dahi: 1575 6425
Yekûn		
Açıklama	Gurûş	Para
	18000	0
Ber vech-i bala hazine-mânde olub irsal-i hazine-i celile kılınan	2316	38
	15683	2
Dermiyan	12802	18

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 3’e göre ayrıca hazineye gitmeyen nakitlerin, hazine-i celile-i maliyeye gönderilmesi gerektiği kaydedilmiştir. İlk olarak “76 senesinin Mart başlangıcından 21 Ağustos tarihine kadar Müdür Sabık Kumandan Garat Bey maaşı aylık 1500 gurûş olup, beş ay yirmi bir gün toplamında 8516 gurûş 4 para” şeklinde bir kayıt yapılmıştır. İkinci sütunda “Mahallince vekil tayin edilen İsmail Ağa’nın günlük parça ve yarım maaş hesabında 76 senesi 22 Ağustos’tan 20 Eylül’e kadar otuz gün, 1486 gurûş 26 para hesaplanmış ve bu tutarın yarısı 741 gurûş 38 para hazine-i celileye gönderilerek, 741gurûş 38 para ise kalan” olarak kaydedildiği görülmektedir.

Belgenin devam eden kısmında “*Ba-emirname-i Cenab-ı Nezâret-penahi tayin edilen Emin Efendi'nin günlük, yarım ve asaleten tam maaşları açıklaması ile yarım maaşında 76 senesi 21 Eylül ile 23 Ekim arasında altmış dört gün 3150 gurûş '1575 bu dahi', '1575 gurûş'*” kaydedilmiştir. Tam maaşında 76 senesine ait 24 Ekim ile Şubat arasında üç ay, yedi gün 4850 gurûş kaydedilmiştir. Toplamda 8000 gurûş olup ‘1575 bu dahi’ çıkarılarak 6425 gurûş” kayıt yazılmıştır. Tablonun alt kısmında üç sütunun toplamı alınmış 18000 gurûş kaydedilmiştir. Bu tutardan 2316 gurûş 38 para “*ber vech-i bala hazineye gitmemiş olup, hazine-i celileye gönderilerek 15683 gurûş 2 para kalan*” olarak açıklanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 4’te hizmet için gönderilen asker, subay ve neferlere verilen maaşlar yer almaktadır.

Tablo 4: Burdur İl Merkezi ve Kazalarda Görevli Asker, Subay, Neferlere Ait Maaşların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Yüzbaşı Neferan	Kâtib Nefer	Süvar Çavuş Nefer	Süvari neferatı Nefer	Piyade Çavuşu Nefer	Piyade neferatı ve derbendciyan Nefer
Burdur Kazâsında	1	1	4	39	2	30
Kemer Kazâsında	0	0	0	2	0	0
Tefenni Kazâsında	0	0	0	2	0	0
İrle Kazâsında	0	0	0	4	0	0
Göhlhisar Kazâsında	0	0	0	2	0	0
Karaağaç Kazâsında	0	0	0	4	0	7
Yekûn	1	1	4	53	2	37
	Fi 1 şehr 500 gurûş	Fi 1 şehr 250 gurûş	Fi 1 şehr 680 gurûş	Fi 1 şehr 7420 gurûş	Fi 1 şehr 180 gurûş	Fi 1 şehr 2220 guruş
Yekûn Sehr 1 11250 Eşhur 12 135000						
Muahharan ba-irade-i seniyye zîrde muharrer kazalara ilaveten istihdam olunan neferatın maaşları						
Açıklama	Süvari Neferatı/Nefer			Derbendciyan Nefer		
Kazâ-yı İrle	2			0		
Kazâ-yı Karaağaç	2			1		
	4			1		
An ibtida-yı Eylül sene 75 ila gaye-i Şubat sene 76 Fi 1 şehr 620 gurûş 18 eşhur 11160 gurûş Sene 75 gurûş [boş] Sene 76 gurûş [boş]						
Yekûn 146160 gurûş Sene 75 - 3720 gurûş Sene 76 - 142440 gurûş						

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 4’e göre “*Burdur Kazâsı*”, “*Kemer Kazâsı*”, “*Tefenni Kazâsı*”, “*İrle Kazâsı*”, “*Göhlhisar Kazâsı*”, “*Karaağaç Kazâsı*” açıklamalarına karşılık 1 “yüzbaşı neferan” için toplam 500 gurûş, bir “kâtib neferi” için 250 gurûş, dört “süvar çavuş neferi” için 680

gurûş, 53 “süvari neferati nefer” için 7420 gurûş, iki “piyade çavuşu neferi” için 180 gurûş ve otuz yedi “piyade neferati ve kale muhafızı” için 220 gurûş maaş ödendiği kaydedilmiştir. Maaş toplamları 11250 gurûş olup, on iki ay toplamı ise 135000 gurûş olarak kaydedilmiştir.

Belgenin bu kısmında yer alan kayıtlardan oluşturulan tablonun alt kısmında ise “sonradan istenilmesine karşılık, iki kazaya alınan neferlerin maaşları” kaydedilmiştir. Bunlar; “İrle kazâsı” ve “Karaağaç kazâsı” açıklamalarına karşılık olarak dört “süvari neferati”, bir “kale muhafızı” için 75 senesi Eylül ayı başlangıcından 76 senesi Şubat sonuna kadar aylık 620 gurûş, toplam on sekiz ay için 11160 gurûş olarak muhasebeleştirilmiştir.

Belgenin devam eden son kısmında kısmında ise Burdur’da mevcut olan Mevlevihane dervişinin yemek maaşlarına verilen fi şehr 150 gurûş, on iki ay hesaplanarak toplamda 1800 gurûş kaydedilmiştir. Müfti-i sabık Seyyahi İsmail Efendi maaşlarına verilen fi 1 şehr 100 gurûş, on iki ay ile çarpılarak 1200 gurûş kayıt yapılmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 5’te Kazalara ait kırtasiye masraf tutarlarına yer verilmiştir.

Tablo 5: Kazâlara Ait Kırtasiye Masraflarının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Fi 1 Şehr Gurûş
Kazâ-yı Burdur	250
Kazâ-yı Kemer	10
Kazâ-yı Tefenni	10
Kazâ-yı İrle	10
Kazâ-yı Gölhisar	10
Kazâ-yı Karaağaç	10
Yekün	300
12 eşhur	3600

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 5’e göre Kazaların toplam kırtasiye masrafları 6 kalem toplamında 300 gurûş kaydedilerek, on iki ay ile çarpılmış ve toplam 3600 gurûş olarak muhasebeleştirilmiştir.

Tablo 6: Bazı Hanelere Yapılan Yardımların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Fi 1 şehr (gurûş)
Burdur kazâsı menzilhanesi ianesi	960
İrle kazâsı menzilhanesi ianesi	1044
Karaağaç kazâsı menzilhanesi ianesi,	1074
Yekün	3078
12 eşhur	36936

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 6’da Burdur kazasında mevcut olan ve adı geçen kazalarda hanelere yapılan yardımlar gösterilmiştir. Bunlar; “Burdur Kazâsı hane yardımı”, “İrle Kazâsı hane yardımı”, “Karaağaç Kazâsı hane yardımı” olmak üzere 3 kalemde 3078 gurûş yardım kaydedilerek, on iki ay boyunca 36936 gurûş toplam yardım kayıt edilmiştir.

Tablo 7: Vefat Eden Tekkelizade Hacı Mehmed Ağa'nın Evlatlarına Ödenen Maaşların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Fi 1 Şehr (Gurûş)
Fettah Bey	221
Haşim Bey	221
Adile Hanım	195
Gurûş	637
Eşhur	12
Gurûş	7644
Şehr-i Ağustos maaşı olub sehven senedi kalmış olan	637
Gurûş	7007

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 7'de vefat eden Tekkelizade Hacı Mehmed Ağa'nın bakılması gereken evlatları için maaşlarına ait tutarların kayıtları gösterilmiştir. “*Fettah Bey*”, “*Haşim Bey*”, “*Adile Hanım*” olmak üzere evlatlara ödenen toplam 637 gurûş'un kaydı yapılmıştır. Ödenen tutarlar 12 ay ile çarpılarak 7644 gurûş bulunmuştur. Ayrıca, belgede Ağustos ayının maaşından sehven kalmış olan 637 gurûş düşüldükten sonra kalan tutar 7007 gurûş olarak muhasebeleştirildiği görülmektedir.

Tablo 8: Vefat eden Burdurlu Şeyh Mestan Efendi'nin Evlatlarına Ödenen Maaşların Muhasebe Kaydı

	Fi 1 Şehr (gurûş)
(...) Efendi	50
Ali Efendi	50
Zeliha Hatuna	50
Fatıma Hatuna	50
(yekün)	200
Eşhur	12
Yekün-Gurûş	2400

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 8'de vefat eden Burdurlu Şeyh Mestan Efendi'nin bakılması gereken evlatları için ödenen maaşlar gösterilmiştir. Evlatlar; “(....?) *Efendi*”, “*Ali Efendi*”, “*Zeliha Hatun*”, “*Fatıma Hatun*” olmak üzere her birine 50 gurûştan toplam 200 gurûş ödendiği kaydedilmiştir. 12 ay sonunda ise toplam 2400 gurûş ödendiği tablodan görülmektedir.

Belgenin devam eden kısmında Emekli Osman'ın Oğlu Hacı Ahmed'in maaşları fi 1 şehr 70 gurûş olup, 75 senesi Şubat başlangıcından, 76 senesinin Şubat sonuna kadar on üç ay için 910 gurûş hesaplanmıştır.

Tablo 9: Burdurlu Abdullah (?) Efendinin Ticaret Günlerine Ait Tutarların Muhasebe Kaydı

3 sene Guruş	
An taksit-i Şubat sene 75	494.5
An taksit-i Teşrinievvel sene 76	494.5
An taksit-i Şubat sene-i minh	494.5
(Yekün)	1483.5

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 9’da Burdurlu Abdullah (?) Efendinin ticaret günlüğü mallarından ba-berât-ı alişan mutasarrıf olduğu sehmi bedelinden 75 senesine hesaplanarak verilen tutarlara ait kayıtlar yer almaktadır. Belgede, “75 senesi Şubat taksitinden”, “76 senesi Ekim taksitinden”, “sene-i minh Şubat taksitinden” şeklindeki açıklamalarla toplam 1483,5 guruş kaydedilmiştir.

Tablo 10: Eyyâm-ı Şitada (Şiir) Kalem Odalarında Yanan Kömür Bedelinin Muhasebe Kaydı

Açıklama	Guruş	Yük	Fi (birim fiyatı)
Der şehir-i Mart sene 76	68	4	17
Der şehir-i Teşrinievvel sene-i minh** (Kömür 63+Mankal 150= 213)	213	3	21
Der şehir-i Kanunievvel sene-i minh (iki aylık)	161	7	23
Der şehir-i Şubat sene-i minh (iki aylık)	189	9	21
Yekün	631	23	82

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 10’da kış günlerinde (Şiir) kalem odalarında yanan kömür bedelleri gösterilmektedir. Belgede, ayrıntılı bir şekilde olmak üzere 4 kalemde yazılan ve farklı birim fiyatlarına sahip olan kömürlerin toplam tutarı 631 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir.

Tablo 11: Vefat Eden Kişilerin Evrak ve Kefenlenmesinde Yapılan Masrafların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Guruş	Nefer
Der şehir-i Mart sene 76	35	1
Der şehir-i Nisan sene-i minh	35	1
Der şehir-i Mayıs sene-i minh	70	2
Der şehir-i Eylül sene-i minh	35	1
Der şehir-i Teşrinievvel sene-i minh	70	2
Der şehir-i Kanunievvel sene-i minh	35	1
Der şehir-i Kanunısani sene-i minh	35	1
Der şehir-i Şubat sene-i minh	70	2
Der şehir-i Temmuz sene-i minh	35	1
(Yekün)	420	12

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 11’de vefat etmiş yoksul kişilerin evraklarının tamamlanması ve kefenlenmesi için yapılan masrafların muhasebe kayıtları yer almaktadır. Belgede, dönemsellik ilkesi gereği ay ay olmak üzere toplamda 12 kişi için 420 guruş masraf kaydedilmiştir.

Tablo 12: Hapishane ve Kapialtı Masraflarının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Guruş	Para
Der şehir-i Mart sene-i 76	433	24
Der şehir-i Nisan sene-i minh	411	15
Der şehir-i Mayıs sene-i minh	419	7
Der şehir-i Haziran sene-i minh	413	30
Der şehir-i Temmuz sene-i minh	432	10
Der şehir-i Ağustos sene-i minh	424	16
Der şehir-i Eylül sene-i minh	480	20
Der şehir-i Teşrinievvel sene-i minh	644	32
Der şehir-i Teşrinisani sene-i minh	451	0
Der şehir-i Kânûmevvel sene-i minh	534	4
Der şehir-i Kanunısani sene-i minh	532	30
Der şehir-i Şubat sene-i minh	477	29
(Yekün)	5556	8

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 12’de hapishane ve kapialtı masraflarının muhasebe kayıtları gösterilmiştir. 12 kalemden toplam 5556 gurüş 8 para olmak üzere kaydedilen tutarlarda maddi bir hata tespit edilmiştir. Kaydedilmesi gereken toplam tutar 5655 gurüş 17 para olmalıdır. Bu nedenle bu kısımda 99 gurüş 9 para sapma olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13: Maliye Hazine-i Celilesine Nakden Gönderilen Tutarların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Guruş	Para
Der şehir-i mart sene 76	3452	20
Der şehir-i Haziran sene-i minh	1856	20
Der şehir-i Temmuz sene-i minh	3084	20
Der şehir-i Ağustos sene-i minh	290	20
Der şehir-i Eylül sene-i minh	1561	0
Der şehir-i Şubat sene-i minh**		
**		
47.5 gurüş hazine-i celileye	332	0
47.5 gurüş bu-dahi		
237 evkâf aşarı bedelinden Hamid sancâğına havale buyurulub irsal olunan mebalîğın ücreti, def’a 5		
332 (Yekün)	10577	

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıda yer alan Tablo 13’te çeşitli tarihler ile maliye hazine-i celilesine nakden gönderilen akçelerin mebalîğın bendiye ve masarif-i sairesinin kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtlar belgenin bu kısmında toplamda 10577 gurüş şeklinde yer almıştır.

Belgenin devamında “*Teke Sancağı 75 senesinde hesaplanan varidat-ı öşriye ve rusumiye bakayasnın tahsiline ba-emr-name-i sami me'mûr buyurulan Yaver-i Harb Yüzbaşısı hamiyetlü Eşref Efendi marifetiyle tahsil olunan mebalîğ-i malumenin Burdurdan Isparta'ya*

kadar ücret-i nakliyesi olarak (76 senesi Mart ayı 1 senet, 6 baş hayvan, 15 beheri, 90 gurûş der şehri)” açıklamasıyla kayıt bulunmaktadır.

Tablo 14: Antalya’dan Burdur’a Nakliye Bedellerinin Muhasebe Kaydı

Açıklama	Gurûş
Der şehri-i Nisan sene 76	7
Der şehri-i Teşrinievvel sene-i minh Dersaadetten	42
(Yekün)	49

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 14’te İstanbul’a gönderilmek üzere Antalya’ya sevk ve izam olunan asker firarilerin kayd-ı bend olunan zincirlerin Antalya’dan Burdur’a nakliyesi olarak verilen tutarlar gösterilmiştir.

Tablo 15: Su Kuyusu İçin Urgan, Kova Bedelinin Muhasebe Kaydı

Açıklama	Gurûş	Urgan	Kova
Der şehri-i Nisan sene 76	10	1	0
Der şehri-i eylül sene-i minh	18	1	1
(Yekün)	28	2	1

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 15’te karargâh kaymakamı olan konak dahilinde su kuyusu için satın alınan urgan bedeli, kova bedelleri toplam 28 gurûş olarak muhasebeleştirilmesi yer almıştır. Belgenin devam eden kısmında, der şehri-i 76 senesi Nisan ayında, ramazan-ı şerifte atılan fişeklerin bedeli ve diğer masraflara verilen açıklaması ile 500 gurûş olarak kaydedilmiştir.

Tablo 16: Ramazan-ı Şerifte ve Kalem Odalarında Yapılan Masrafların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Aded	Kıyye	Baha	Gurûş
Kalem odalarında yanan mum bahası	0	13,5	7,5	94,5
Konak avlusunda ihrak olunan kanadil için revgan-ı zeyt	0	3	6,5	19,5
Mübayaa olunan kanadil	3	0	1,5	4,5
Mübayaa olunan cam fener	3	0	13,5	40
Kuyudat lazımesi için imal ettirilen defatir.	5	0	27,5	147,5
(Yekün Baha)	0	0	0	296,5

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 16’da 76 senesi Nisan ayı ramazan-ı şerifte konak ve kalem odalarında ortaya çıkan masraflar gösterilmiştir. Bunlar belgede beş kalemde toplam 296,5 gurûş olarak kayıtlanmıştır. Ancak verilen aded, okka ve değeri çarpıldığında maddi bir hata ortaya çıkmıştır. Olması gereken toplam 303,25 gurûştan dolayı 6,75 gurûşluk bir sapma olduğu ortaya çıkmaktadır.

Belgenin devam eden kısmında “*timarlu emeklisi iki kişinin vefatı vukuunun ihbariyesi olarak verilen tutarlar*” açıklaması ile bir muhasebe kaydı bulunmaktadır. Bu kayıtlı kişiler; “*der şehri-i Nisan ayı Abdullah yeled-i Hasan*” açıklamasıyla 22,5 gurûş ve “*der şehri-i sene-i*

minh Hacı Feyzullah bin Mehmed Kasım” açıklamasıyla 64 gurûş yazılarak toplamda 86,5 gurûş kaydedilmiştir.

Belgenin devamında “*Burdur Sancağı’nda 76 senesi Nisan ayına ait ferman-ı Ali ile memurun tayini buyrulan ve fütüvetlü Binbaşı Mehmet Ağa’nın vukubulan tahsilatından resmi tahsildariyesi*” olarak 6093 gurûşluk bir kayıt yer almaktadır. Aynı kısımda yine, “*Tefenni kazâsında Osman Ağa ile bir kişi tebaasının yevmiye ve beygir ücretleri olarak 76 senesinde 994 gurûş, ve Mayıs ayında evrak-ı sahiha satışından memura verilen ücret*” olarak 75 gurûş” kaydedilmiştir.

Tablo 17: Kaymakam Konağının Tamirleri İçin Yapılan Masrafların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Gurûş
Der şehir-i Haziran sene 76, (493 çeşme ve suyolu masarifi + 548 ahur tamiri masarifi=1021)	1021
Der şehir-i Eylül sene-i minh divanhaneye	1057,5
Der şehir-i Kanunievvel sene-i minh, gözle görülen mahalle	888
Yekün	

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 17’de kaymakam konağının muhtaç-ı tamir bulunan yerlerine masraf için verilen tutarlar kaydedilmiştir. Kayıtların ilk kaleminde 1021 gurûş yerine, 1041 gurûş kaydedilmesi gerekmektedir. 20 gurûş sapma olduğu tespit edilmiştir. Toplam 2986,5 olan tutarda bir maddi hata söz konusudur.

Belgenin devamında “*Kalem odalarının mefruşatına sarf ve ita olunan, 693.5 gurûş der şehir-i temmuz sene 76*”, “*Göhlisar kazâsında vâki’ Bey karyesi eşkiyasının def’-i mazarratları zımında ba-emirname-i vâli-i eyalet Konya’ya sevk olunan asakirin sevk memuru Ahmed Efendi’ye yevmiye ve bargir ücreti olarak ita olunan, der şehir-i Kanunievvel sene 76, 477 gurûş*”, “*Burdur mahkemesinin ba’zı mahalleri münhedim ve muhtac-ı tamir bulunduğundan inzımam-ı re’y-i mecsil ve taraf-ı şer’iden verilen memhur ve mahzuf? İlmühaber mücebince tamir ve termimine sarf olunan, der şehir-i Kanunısani sene 756, 1975 gurûş*”, “*Burdur sancağında kain Kasr karyesinde vâki’ emlâk-ı hümayundan olub, kazâ-yı mezbûr rüsumatı dâhilinde bulunan bir bâb asiya bin tamir ve termimine sarf ve ita olunan, der şehir-i Şubat sene 76, 1493 gurûş*” açıklamaları ile muhasebe kayıtları bulunmaktadır.

Tablo 18: 76 Senesi Mart ayından Şubat ayına kadar olan Nakliye Masrafının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Gurûş
Kazâ-i Kemer	105
Kazâ-i Tefenni	228
Kazâ-i İrle	190
Kazâ-i Göhlisar	853
Kazâ-i Karaağaç	1169
(Yekün)	2545

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 18’de 76 senesi Mart başlangıcından Şubat sonuna kadar bir sene içinde tahsil ve Burdur mâl sandığına ulaşan vergi tahsilatı ve borç karşılığında nakliye için verilen tutarların kayıtları gösterilmiştir.

Belgenin devamında ise “*Burdur sâkinlerinden olub mahnukan vfat eden Nikola'nın katilleri olan Osman ve Mustafa'nın Dersaadet'e kadar nan-ı aziz ve filika-bahaları ile terfik olunan zabıta harcırahına ita kılınan, der şehr-i Haziran sene 76, 265 gurûş*”, “*Burdurda vâki 'Şeyh Sinan Cami-i Şerifi dersiyeye ve vaiziye saliyesi olub ba-berât-ı ali nısf hissesine mutasarrıf olan Ali Emin Efendi'nin yetmiş altı senesine mahsuben ba-sened ita olunan, der şehr-i Nisan sene 76, sened 1, saliyeye 77.5 gurûş*”, “*Ahsab-ı Hayrattan Çelikpaşa merhumun bina eylediği Burdurda vâki 'Kebîr Cami-i Şerifin (...) nezdinde kain lonca altında hâsıl olub Burdur Bac-ı Bazarı rüsuma varıdatı miyanında bulunan icar hasılatından Cami-i Şerif-i mezkûrun ba-berât-ı ali kayyımları Mehmed ve Mustafa efendilere tahsis ve sal be-sal verilegeldiği misillü yetmiş altı senesine mahsuben mumaileyhimaya ba-sened ita kılınan, sened 1, der şehr-i Haziran sene 76, 270 gurûş*”, “*Burdurlu müteveffa Mehmed Efendi'nin mahdumları Yusuf Rüşdü ve Abdullah Efendiler ile zevcesi Kezban Hatun'a ba-berât-ı ali Cizye malından yevmiye beş akçeden tahsis buyurulan vazifeleri ale't-tevâlî ita buyurulan., sened 1, mazbata 1, der şehr-i Teşrinievvel sene 76, 44 kuruş 10 para*”, “*Nezâret-i evkâf-ı Hümâyûn-ı mülûkâneye mülhak evkaftan Burdur'da Manastır mahallesinde vâki 'Cami-i Şerif vakfından almak üzere yevmi beş akçe vazife ile imamet ve tevliyyet cihetlerine ait bağat aşarı mültezimine maktuan ihale olunmasından nâşî bedelatından olarak sene be sene ita olunduğu misillü işbu yetmiş altı senesine mahsuban dahi ba-berât-ı ali imam ve mütevellisi bulunan Mustafa ve Süleyman Efendi'lere ba-sened ita kılınan. Sened 1, mazbata 1, der şehr-i Eylül sene 76, 1186 gurûş*”, “*Burdurda kain cami-i kebîr-i şerif hitabeti cihetine ait olan vakf bağları aşarı mültezimine maktuan ihale olunmasından nâşî bedelatından olarak sene be sene verilegeldiği misillü işbu yetmiş altı senesine mahsuban dahi Cami-i Kebîr-i mezkûrun hatibi Ahmed Fakih'e ba-sened ita olunan. Sened 1, mazbata 1, der şehr-i Eylül sene 76, 1768 gurûş*”, “*Denizli sancağında Lazkiye kasabasında vâki 'Mevlevihane ile Kırca Seyyid Ali Dede Türbe-i Şerifesi vakfına meşruta Burdur sancâğına tâbi 'Karaağaç kazasında Kırcalar karyesinin nısf aşar ve rüsumatı mültezimine maktuan ihale olunmasından nâşî bedelatından olarak sene be sene ita olunduğu misillü işbu yetmiş altı senesi saliyesi olarak Mevlevihane-i mezkûr bostnişini Ömer Dede Fakih'e ba-sened ita olunan., sened 1 mazbata 1, der şehr-i Teşrinisani sene 76, 2162 gurûş 38 para*”, “*İskanları irade-i seniyye-i cenab-i padişahiden bulunan Nogay muhacirlerinin husul-i iskanlarına kadar verilen yevmiyeleriyle ahmal ve eskallerine muktezi hayvan ücuratıyla masarif-i vakıalarına sarf ve ita olunan*” açıklamaları ile muhasebe kayıtları bulunmaktadır.

Tablo 19: Antalya'dan Konya Sancağına Yerleştirilmek İçin Gelenlerin Masraflarının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Senedat	İlmühaber	Gurûş
Der şehr-i Mart sene 76	7	5	21003
Der şehr-i nisan sene-i minh	6	2	17416
(Yekün)			38419

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 19’da göç eden merkumeden, Konya Sancağı’nda (Burdur Sancağı) yerleştirilmek üzere Antalya’dan gelenlerin yevmiyeleriyle masraf vakıalarına giderlerine verilen tutarların kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtlar, “*der şehri 76 senesi Mart*”, “*der şehri senei minh Nisan*” açıklaması ile toplam 38419 gurûş olarak kaydedilmiştir.

Tablo 20: Burdur Sancağına Taşınan Ve Yoksul Olanlara Verilen Giderlerin Muhasebe Kaydı

Açıklama	Senedat	Gurûş	Para
Nan-ı aziz bahası	67	3568	32
Kazâ ve kuralara nakilleri için ahmal ve eskallarine muktezi tedarik olunan hayvan ücreti	0	11826	0
Fevt ve müteveffiyeye olanların teçhiz ve tekfin masarifi için verilen	10	290	30
Urgan aded 60	0	300	0
Yekün		15985	22

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 20’de 76 senesi Ocak ayında Konya eyaleti dâhilinde bulunan kişilerin, Teke Sancağı’na kazâ ve köylere yerleşmeye kesin karar verenler ve Burdur’a yerleşip yoksul olduklarına dair pusulası bulunanlara müşerrefiye nan-ı aziz bedeliyle zirde yazılı masraf sairelerine verilen giderler gösterilmiştir. Toplamda 15985 gurûş 22 para olarak muhasebeleştirilen giderler sonrasında, “*bir yere toplamak suretiyle toplamda 54404 gurûş 22 para*” açıklaması yer almıştır.

Tablo 21: Bazı Borçların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Senedat	Mezabit	Gurûş
Der şehri Eylül sene 76	1	1	69000
Der Şehir-i teşrinievvel sene-i minh	1	1	60000
Der şehri teşrinisani sene-i minh	1	1	121000
(Yekün)			250000

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 21’de 76 senesi 4 Kasım tarihiyle bazı masrafların bir sonuca bağlanması için Zarifi, Erzoni ve İstefanoviç tüccarlardan borç alınmış bu tutarlara karşılık olarak muvarrah emirnamesinde cenab-i nezâret penahi için beş yüz para hesaplanarak gönderilmesine ait kayıtlar gösterilmiştir. Belgenin devamında “*şehri celileye tediye ve teslîm kılınmak üzere talibi uhdesine ihale buyurulmuş olduğundan dâhil-i livada bulunan mesacid ve bakaya ve sairenin ehl-i mürtezikasî taraflarına ita olunmak üzere fi 21 Muharrem sene 77 tarihiyle muvarrah ba-emirname-i cenab-i nezâret-penahi havale buyurulan bir yük on bir bin gurûşa mahsuben ba-sened ita kılınan*” açıklaması ile birlikte “*der şehri 76 senesi Eylül*” açıklamasına ait 1 senet, 1 kararnâme ve 34555 gurûş ve “*der şehri sene-i minh Ocak*” açıklamasına da 1 senet, 1 kararnâme ve 76445 gurûş olmak üzere toplamda 111000 gurûşluk bir muhasebe kaydı gösterilmiştir.

Belgenin devam eden kısımda “*Çelebi Efendi hazretlerinin Konya’da kain hanelerinin masarifi inşaiyesi için fi 22 Muharrem sene 76 tarihiyle muvarrah ba-emirname-i cenab-i*

nezâret-penahi itası havale buyurulan iki yük bu kadar bin gurûşa mahsuben ba-sened ita olunan. Sened 1, mazbata 1 der şehr-i şubat sene 76, 40000” açıklaması ile muhasebe kaydı bulunmaktadır.

Tablo 22: Burdur Sancağı Emekli Maaşlarının Muhasebe Kaydı

Açıklama(Tarih)	Asakir-i Nizamiye-i Şahane Mütেকaidini Maaşlarına İta Kılınan				Asakir-i Hassa-i Mülûkâne Mütেকaidinine İta Kılınan			Asakir-i Bahriye Mütেকaidi Miralay Mustafa Bey'in Maaşına Verilen			Mesele-i Zaileden Vefat Eden Aşa	
	Mazbata	Senedat	Gurûş	Para	Mazbata	Senedat	Gurûş	Mazbata	Senedat	Gurûş	Defter	Gurûş
Der şehr-i Mart sene 76	1	23	4314	30	1	7	4250	1	1	2000	1	2960
Der şehr-i nisan sene-i minh	1	6	750	0	1	1	130	0	0	0	1	1120
Der şehr-i mayıs sene-i minh	1	26	5475	0	1	6	3305	1	2	4000	1	1890
Der şehr-i Haziran sene-i minh	1	15	3990	0	1	3	1310	1	1	2000	1	1330
Der şehr-i Temmuz sene-i minh	1	10	1760	0	1	4	1615	1	1	2000	1	820
Der şehr-i Ağustos sene-i minh	1	6	690	0	1	2	685	1	1	2000	1	1560
Der şehr-i Eylül sene-i minh	1	18	3740	0	1	5	2005	1	1	2000	1	2170
Der şehr-i Teşrinievvel sene-i minh	1	22	2850	0	1	7	4395	1	1	2000	1	2000
Der şehr-i Teşninişani sene-i minh	1	21	7186	0	1	5	2085	1	1	2000	1	2040
Der şehr-i Kanunievvel sene-i minh	1	13	2245	0	1	2	685	1	1	2000	1	2830
Der şehr-i Kanunışani sene-i minh	1	19	4655	0	1	10	6535	1	1	2000	1	1740
Der şehr-i Şubat sene-i minh	1	19	4303	0	1	6	2725	1	1	2000	1	1510
Yekûn	12	198	40858	30	12	58	29725	11	12	24000	12	21970

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 22’de “askeri nizamiyenin emekli maaşlarına verilen”, “askeri hassa-i mülûkâne emeklisine verilen”, “emekli deniz askerine Albay Mustafa Bey’in maaşına verilen” ve “vefat eden askerlerin ailelerine verilen” açıklamaları ile yapılan giderler 4 bölüme ayrılmıştır. Bu giderler 76 senesi Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak ve Şubat olmak üzere 12 ayı kapsamaktadır. İlk olarak; askeri nizamiyenin emekli maaşlarına verilen toplam mazbata (kararname) 12 adet, toplam senet 198, toplam tutarı ise 40858 gurûş 30 paradır. İkinci olarak; askeri hassa-i mülûkâne emeklisine verilen toplam kararname 12 adet, toplam senet 58, toplam tutar ise 29725 gurûştur. Üçüncü olarak; emekli deniz askerine Albay Mustafa Bey’in maaşına verilen toplam kararname 11 adet, toplam senet 12, 24000 gurûştur. Dördüncü olarak; vefat eden askerlerin ailelerine verilen toplam 12 defter, toplam tutarı ise 21970 gurûş olarak kaydedilmiştir. Belgenin devamında “kaç haneden

toplandığı ve kimlere ne kadar verildiği, isim ve şöhretlerini açıklayan başkaca defter dahi tutmak, yazmak için açıklamalar genişletilmesi yapılmıştır” açıklaması bulunmaktadır.

Tablo 23: Tahsil Memuru Mehmet Ağa'nın Maaşlarının Muhasebe Kaydı

Açıklama	Sened	Mazbata	Gurûş
Der şehr-i Mart	1	1	1500
Der şehr-i Nisan	1	1	1500
Yekûn	2	2	3000

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 23'te Burdur Sancağı'nda geriye kalanları toplayan tahsil memuru fütüvvetlü Mehmet Ağa'nın ba emirname-i cenab-ı nezaret penahi havale buyrulan maaşlarına verilen tutarların muhasebe kayıtları gösterilmiştir. Bunlar; “*der şehr-i Mart*” ve “*der şehr-i Nisan*” açıklamaları ile toplam 2 senet, 2 kararname ve 3000 gurûş olmak üzere eşit rakamlar kaydedilmiştir.

Belgenin devamında “*Karaağaç kazâsında Yazır? karyeli müteveffa Yüzbaşı Mustafa Ağa'nın mahdumları Yahya ve Hüseyin maaşlarına ita kılınan.*”, “*An ibtida-i Şubat sene 75 ila gaye-i Kanunisani sene 76, senedat 11, fi 1 şehr 80 gurûş, 12 eşhur 960 gurûş.*”, “*Asakir-i hassa-i şahane üçüncü alayı imamı Hâfiz Şakir Efendi'nin ba-emirname-i cenab-ı nezâret-penahi havale buyrulan hanesi siparişi maaşına verilen, an ibtida-yı Mart sene 76 ila gaye-i Şubat sene-i minh, fi 1 mah, 100 gurûş, 12 mah 1200 gurûş*”, “*Konya ve Yozgad ve Ankara ve Bozok sancaklarında vâki' Haremeyn Aşiretinin yitmiş beşsenesine mahsuben kur'a-yı şer'îyyesinin icrasına me'mûr ve tayin buyrulan Dersaadet Ordu-yı Hümayunu İkinci Alay miralaylı olub hitam-ı memuriyetiyle Dersaadet'e avdet ve azimetiyle râh-ı rastları olan Burdur'a vürud iden izzetlü Ali Bey'in sene-i merkume şehr-i Şubatı maaşına mahsuben ba-sened ita olunan. Sened 1, mazbata 1 der şehr-i Mayıs sene 76, 3000 gurûş*” açıklamaları ile muhasebe kayıtları bulunmaktadır.

“*Dersaadet Ordu-yı Hümayunu mensubatından olub Konya'da bulunan asakir-i nizamiye-i şahanenin yetmiş altı senesi haziran ibtidasından ağustos gayetine kadar maaş ve tayinat bahaları için havale buyrulan mebalige mahsuben memuru Mülazim Hamiyyetlü Mustafa Ağa'ya ba-sened ita kılınan on beş bin gurusun Burdur'dan Konya'ya kadar masarif-i bendiyesiyle? Ba-emr-name-i vâli-i eyalet-i konya bu sene ücret olarak ba-sened ita olunan*” ve “*der şehr-i 76 senesi Ekim ayı bendiye masraf sairesi*” açıklaması ile 1 kararnâme için 73 gurûş ve “*der şehr-i sene-i minh Kasım ayı posta ücreti*” açıklaması ile de 1 senet, 1 kararnâme için 223 gurûş toplamında ise 298 gurûş” kaydedilmiştir.

“*Burdur sancâğına mülhak kazaların yetmiş beş senesine mahsuben ba-ferman-ı Ali kur'a-yı şer'îyye memurlarıyla sevk memurlarına verilen maaş ve harcırahlar ile ahz olunan ve firari olarak derdest olunub Dersaadet'e sevk ve izam kılınan neferatın nan-ı aziz ve katık bahaları olarak ita olunan*” olarak açıklama bulunmaktadır.

Tablo 24: Kur'a-yı Şer'iyye Memurlarının Maaş ve Yol Paralarına Ödenen Tutarların Muhasebe Kaydı

Açıklama	Mazbata	Sened	İlmühaber-i mevrud	Gurûş
Der şehr-i mart	1	2	6	22362
Der şehr-i nisan	1	2	0	2460
Der şehr-i mayıs	1	1	0	1860
(Yekün)	3	5	6	26682

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 24'de Kur'a-yı Şer'iyye memurlarının maaş ve yol paralarına veriler giderler kaydedilmiştir. Bunlar belgede; “*der şehr-i Mart*”, “*der şehr-i Nisan*”, “*der şehr-i Mayıs*” olmak üzere toplam 3 kararname, 5 senet, 6 ilmühaber-i mevrud, 26682 gurûş masraf kaydedilmiştir.

Tablo 25: Sevk Memurlarıyla Neferat-ı Merkumeye Verilen Gıda Giderlerinin Kaydı

Açıklama	Mezabit	Senedat	İlmühaber	Gurûş	Para	Dermiyan
Der şehr-i Nisan	1	6	0	5590	20	Gurûş 8050,5 14733 gurûş 10 para
Der şehr-i Mayıs	1	6	1	12873	10	
Der şehr-i Haziran	1	1	1	418	35	
Der şehr-i Temmuz	1	3	1	2074	0	
Der şehr-i Eylül	1	1	0	546	16	
Der şehr-i Kanunısani	1	2	2	305	0	
Yekün	6	7	5	21808	1	

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 25'te sevk memurlarıyla neferat-ı merkumeye verilen gıda giderlerin kayıtları yer almıştır. Bunlar “*der şehr-i Nisan*”, “*der şehr-i Mayıs*”, “*der şehr-i Haziran*”, “*der şehr-i Temmuz*”, “*der şehr-i Eylül*”, “*der şehr-i Ocak*” olmak üzere altı kalemdede toplam 6 tutanak, 7 senet, 5 teslim alındığını belirten belge olmak üzere 21808 gurûş 1 para kayıt bulunmaktadır.

Tablo 26: Hazine-i Celileye Bağlanan Timaran Giderlerinin Muhasebe Kaydı

Açıklama	Mazbata	Senedat	Gurûş	Para
Der şehr-i Nisan sene-i 76	1	1	699	10
Der şehr-i Haziran sene-i minh	1	22	13515	38
Der şehr-i Eylül sene-i minh	1	25	15211	15
Der şehr-i Teşrinievvel sene-i minh	1	1	864	25
Der şehr-i Teşrinisani sene-i minh	1	1	409	15
Der şehr-i Kanunısani sene-i minh	1	1	4500	0
Der şehr-i Şubat sene-i minh	1	1	699	10
Yekün	0	0	33899	23

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Tablo 26’da ashabın sorumluluğunda olan Hazine-i Celileye bağlanan timaran giderlerine ait muhasebe kayıtları gösterilmiştir. Yedi kalemede kararname ve senetler 33899 gurüş 23 para olarak kaydedilmiştir. Toplamlarına sıfır yazılarak kaydedilen 7 kararname ve 52 senet bulunmaktadır.

Belgede “*Dersaadet Ordu-yı Hümayunu mensubatından olan asakir-i nizamiye-i şahanenin 76 senesi Haziran başlangıcından Ağustos sonuna kadar üç aylık maaş ve tayinat mahsuben 24 Safer sene 77 tarihiyle muvarrah ba-emirname-i cenab-i nezat-penahi havale buyurulan bir yük gurüşa mahsuben verilen*” açıklaması ile muhasebe kaydı bulunmaktadır.

Belgenin devamında “*der şehir-i 76 senesi Eylül ayında Maliye Hazine-i Celileye gönderilen ba-poliçe*” açıklamasıyla 1 poliçe 35.000 gurüş ve “*der şehir-i sene-i minh Ekim ayında Mustafa Ağa’ya bağlı memur için*” açıklamasıyla 1 kararname, 1 senet 15000 gurüş toplamda 50000 gurüş gider kaydedilmiştir. Tabloda toplamda birer tane olan kararname, tebliğ, senet ve poliçe sıfır yazılarak kaydedilmiştir. Yine devam eden kısımda 1.800.002 gurüş 38 para şeklinde bir muhasebe kaydı yer almaktadır.

Tablo 27: Burdur Sancağı 1860/61 Senesi K.K.D. Kodlu 06193 Nolu Belgenin Mizan Kaydı

Açıklama	Gurüş	Para
Ber vech-i bala bu senede vuku bulan tahsilatı	1.800.002	38
Ber müceb-i bala müfredatı vechle medfûatı	1.800.002	38
Kalan	0	0

Kaynak: (BOA, KK.d. 6193)

Yukarıdaki Tablo 27’de ise mizan gösterilmiştir. Bunlar; “*olduğu gibi yukarıda kaydedilen gibi tahsilat tutarı*” 1.800.002 gurüş 38 para olup, “*gereğince yukarıda kaydedilen gibi harcanan tutar*” 1.800.002 gurüş 38 para gider olarak açıklanmış olup toplanan tüm tutarın gider olarak kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

Belgede “*Bir sene zarfında her sancâk mâl sandığından verilen kaffe-i masarîf ne-mikdareye baliğ olmuş ise leffen irsal kılınan tarifname ahkâmına tatbikan ziri mazbatalı birer kıta muhasebe defterinin beher sene vakt u zamanıyla tanzim ve irsali hususu akdemce ba-emirname-i cenab-ı nezâret-penahi emr u irade buyurulmuş olmakdan nâşî işbu yetmiş altı senesine mahsuben Burdur sancâğı kazalarının sinin-i sabika bakayasıyla yetmiş altı senesi emvâl-i mürettebe ve varidat-ı sairesinden mefufen takdim kılınan muhasebe defterleri natık olduğu üzere sene-i merkume şehir-i Mart ibtidasından Şubatı gayetine kadar bir sene-i kamile zarfında tahsil ve emvâl sandığına teslim olunan ber müceb-i bala on sekiz yük iki gurüş otuz sekiz para tahsilattan irsalat ve havalat ve masarîf-i vakıanın nerelere sarf ve ita olunduğunun ber müceb-i tarifname cins ve müfredatı balada başka başka gösterilmiş ve tahsilat-ı merkume ile masarîf-i mezbûre lede’l-muvazene karşılaşılmış ve hazinece dahi kuyud-ı mukeziye-i kalemiyesinin icrası emr u irade-i aliyye-i cenab-ı nezâret-penahilerine menut mevaddan bulunmuş olmağla ol-bâbda emr u ferman hazret-i menlehü’l-emrindir*” açıklaması yer almaktadır.

Belgenin son kısmında ise onaylayanlara ait bilgiler yer almaktadır. (Mühürler) açıklaması ile “Müdür-i Zirâ’at Abdülbaki ‘Çiftliğinde bulunduğu’”, “Kâtib-i tahrirat es-Seyyid

Mehmed Ali”, “Serkatib-i Mâl İsmail”, “Nazır-ı Nüfus (?)”, “Aza, Mustafa”, “Aza es-Seyyid Ahmed”, “Ed-Dai, Müftü-yi (...) İsmail Şahî”, “Ed-Dai Hakimü’ş-Şer’î (?)”, “Kaimmakam-ı Liva-yı Burdur es-Seyyid İsmail (?)”, “Aza (Rumca veya Ermenice (?)”, “Aza (Rumca veya Ermenice (?)”, “Aza es-Seyyid Mahmud”, “Aza es-seyyid Ömer”, “es-Seyyid Mahmud”, “Aza es-seyyid Ömer”, “Aza es-Seyyid Ahmed Şükrü?”, “Aza el-Hâc Abdullah?”, ve “Aza es-Seyyid Mehmed Emin” kişilerine ait mühürler (imzalar) ve isimleri kaydedilmiştir. Bu durum, belgenin komisyon gibi onaylandığını göstermektedir.

5. SONUÇ

Osmanlı Devleti Burdur Sancağı masarifâtın (giderlerinin) incelendiği ve zaman bakımından 1860/61 senesi (1276 R.) ile sınırlandırılan K.K.d. kodlu 06193 nolu belge çözümlendiğinde, devlet adına iş yapan kişilere, devlet memurlarına, askerlere ne kadar maaş verildiği yapılan muhasebe kayıtlarından tespit edilmiştir. Belgenin açıklama kısımlarında bulunan yerleşim yerlerinin adları ve hangi aya ait masrafın yapıldığının da açık olarak kaydedildiği görülmektedir.

Belgede memurlar, devlet adına çalışan kişiler ve emekli memurlara ödenen maaşlar, neferlere ödenen maaşlar, kırtasiye masrafları, hane yardımlarına yapılan ödemeler, vefat eden babanın geride kalan evlatlarına ödenen maaşlar, kalem odalarında yanan kömürün bedelleri, yoksul kişilere yardım ve kefenlenmesi için ödenen bedeller, hapishane ve kapı altı masrafları, su kuyusu için gerekli urgan, kova gibi çeşitli malzemelerin alınması sonucunda yapılan masraflar, kalem odalarında oluşan masraflar, kaymakam konağında oluşan tamir masrafları, göç eden kişiler için yapılan yardım giderleri, Hazine-i Celileye bağlanan timaran giderleri gibi çeşitli masarifât kalemlerinin de kayıt altına alındığı tespit edilmiştir.

Transkripsiyonu yapılan belgede bazı maddi hatalar da yer aldığı görülmüştür. Hapishane ve kapı altı masrafının toplamı 5655 gurûş 18 para olması gerekirken, 5556 gurûş 8 para olarak kaydedilmesi sonucunda 99 gurûş 9 para sapma meydana geldiği görülmüştür. Aynı şekilde, 76 senesi Nisan ayı ramazan-ı şerife konak ve kalem odalarında yapılan masraflar için 303,25 gurûş olması gerekirken, 293,5 gurûş olarak kayıt yapılması sonucu ve 6,75 gurûş sapma olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte söz konusu belgede bazı toplamların alınmayıp sıfır olarak kaydedildiği de tespit edilmiştir. Yapılan maddi hesap hatalarının o dönemin muhasebecilerinin eğitimi, hesap araç gereçlerinin ve teknolojik aletlerin yetersizliği gibi etkenler göz önüne alındığında, bu hataların oluşma nedeninin bu tür ayrıntılarda gizli olduğu görülebilir ve bu sapmalar, her ne kadar muhasebe bilimi açısından önemli olsa da günün şartlarına göre değerlendirme yapmanın daha doğru olacağı kanaatini hâkimdir.

İncelenen belgede yer alan defterdeki kayıtların alt alta sıralı olması ve genel toplamların alınması ile Osmanlı Devleti muhasebe kayıt sistemi olan merdiven yöntemine göre işlemlerin kaydedildiğini söylemek mümkündür. Bununla beraber belgede yer alan kayıtlarda yapılan bir takım açıklamaları muhasebenin tam açıklama kavramı ile açıklamak doğru olacaktır. Ayrıca, tüm kayıtların para birimi olan gurûş ve para ile kaydedilmesi ise muhasebenin parayla ölçme kavramı ile açıklanması gereken bir durumdur. Yine, incelenen belgedeki muhasebe kayıtlarında bir takım detayların verilmesi ise muhasebenin önemlilik kavramı ile açıklanabilecek bir işlem olarak görülmektedir.

İncelenen belgede yer alan masarifât kayıtlarının bazı kısımlarındaki hesaplamaların bir aylık, bir senelik ve 18 aylık (bir buçuk senelik) olarak ayrı ayrı toplamı alındığı görülmüştür. Belgenin en sonunda ise mizan (doğrulama) kaydının yapıldığı ve 1.800.002 gurûş 38 para önce tahsilat olarak sonra ise gider olarak kaydedilerek, kalan tutar sifira eşitlenmiştir.

Çalışmaya konu olan belge, muhasebe açısından incelendiğinde, basit merdiven yöntemi bulgularına rastlanılmaktadır. Ayrıca, muhasebenin temel kavramlarından tam açıklama kavramına ve dönemsellik kavramına ait kayıtların olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu belgede, mahsup işlemlerinin yanı sıra dönem sonunda mizan işleminin yapıldığı da anlaşılmaktadır. Diğer yandan belgede gelir-gider dengesinin korunmaya çalışıldığına yönelik işlemlerin de olduğuna dair işlemlerin varlığına da rastlanılmıştır.

Bundan sonraki çalışmalarda aynı sancağın farklı yıllardaki gelir gider dengeleri inceleme konusu yapılarak karşılaştırmalar yapılabileceği gibi farklı sancakların giderleri de incelenerek yine farklı açılardan karşılaştırmalar yapılabilecektir.

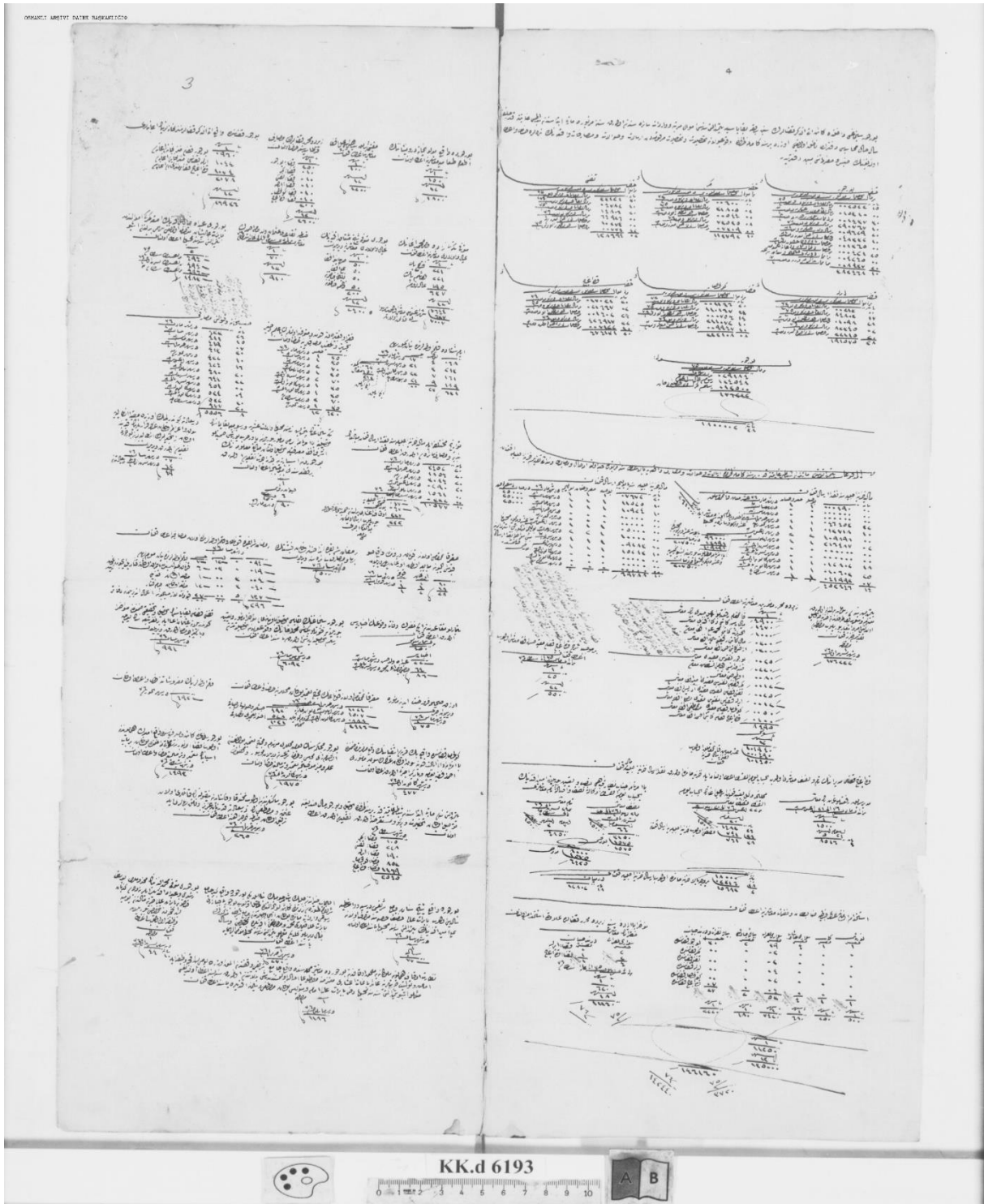
KAYNAKLAR

- Apalı, A. (2017). 1262 H. Tarihli Aydın Sancağına Bağlı Kazalardaki Emekli Personel Maaşlarının Muhasebe Defterinin Çözümlemesi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi* 9(1) 45-60.
- Apalı, A. (2018). 1259 (R.) Senesi Aydın Sancağı Masarifat Muhasebesi Defterinin Çözümlemesi. *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 1-21.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, KK.d. 6193 Nolu Belge.
- Güvemli, O., & Güvemli, B. (2015). Osmanlı Devlet Muhasebesinde Kayıt Düzeni ve Defter Sistemi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (9), 18-42.
- Güvemli, O., Toraman, C., & Güvemli, B. (2014). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet Muhasebesi: - Anadolu muhasebe kayıt kültürü*. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Ankara.
- Işıқтаş, E. (2021). 3862, 3863, 3865 ve 3866 Numaralı Masraf Defterleri Işığında Şah Sultan'ın Yapmış Olduğu Harcamaların Sosyo-İktisadî Açından Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 411-428.
- Karta, N. (2018). Osmanlı Devleti'nde Bütçe Uygulamaları ve Bir Yıllık Maaş Örneği. *Ekonomi Finans ve Muhasebe Dergisi*, 5 (3), 296-304.
- Kaya, S., & Durmuş, M. E. (2019) Muhasebe Kayıtları Işığında Mektep Vakıflarının Gelir Giderleri: 18. Yüzyıl Sonları Üsküdar Örneği. *Vakıflar Dergisi*, 159-186.
- Kiş, S. (2011). Osmanlı Mali Denetiminden Bir Kesit: Divan-I Muhasebat Reis-İ Evveli Ve Sanileri (1862-1908). *Pursuit of History*, 3(6).
- Özlu, Z. (2013). XIX. Yüzyılın İlk Yarısında İstabl-ı Âmirenin Gelir ve Giderleri ile İlgili Bir Değerlendirme. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (65), 259-284.
- Parlak, M., & Parlak, Z. (2012). Osmanlı Mali Sistemi Ve Divan-I Muhasebata Giden Yol. *Sayıştay Dergisi*, (87), 19-38.

- Sahillioğlu, H. (1985). 1524-1525 Osmanlı Bütçesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 41(1-4).
- Şahin, H. (2013). Osmanlı Bütçe Sisteminin Tekâmülü, 1839–1922. *International Journal of Social Science*, 6(2), 853–868
- Şensoy, F. (2014). Muhasebe Defterlerinden Vakıfların Çok Yönlü Boyutlarını İzlemek-Bir Örnek XVIII. yy. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (7), 76-103.
- Terzi Tozduman, A. (2015) *Osmanlı İktisat Tarihi*, http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/tarih_ao/osmanliiktisattarihi.pdf (Erişim: 26.12.2021)
- Uzun, A. (2001). 1257/1841 Tarihli Bir Belgeye Göre Osmanlı Devleti'nde Mevcut Olan Askeri Birlikler Ve Bunlara Yapılan Harcamaların Türü Ve Miktarları. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık, Cilt: 25 No: 2 235-245
- Ünal, U. (2017). Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Seçil Ofset, İstanbul, www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/eskisiteden/yayinlar/osmanli-arsivi-yayinlar/osmanli_arsivi_rehberi_2017.pdf. (Erişim: 25.12.2012).
- Türk Dil Kurumu, Masarif, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 27.12.2021).
- Yardımcı, M. E., & Ayvaz, E. (2017). Osmanlı Mali Sisteminde İrâd-I Cedid Hazinesi Ve Muhasebe Kayıtları (1799-1800). *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 253-287.

EKLER:

Ek-1

Ek-2

